

RESPUBLİKA ELMİ-PEDAQOJİ KİTABXANASININ ELMİ-METODİK FƏALİYYƏTİ (2002-2009-cu illər)

Müasir dövrdə cəmiyyətdə kitabxana-informasiya proseslərinin son dərəcə mürəkkəbləşdiyi, yeni texnologiya ilə zənginləşdiyi, kitabxanaların dünya informasiya məkanına fəal surətdə müdaxilə etdiyi bir şəraitdə onların idarə edilməsi prosesində metodik təminatın rolu və əhəmiyyəti getdikcə güclənir.

Müasir dövrdə kitabxana işinin idarə olunması prosesinin metodik təminatı dedikdə, metodik mərkəzlər tərəfindən kitabxanaların fəaliyyətinin dinamik inkişafına yönəlmiş, nəzəri əsaslara və mütərəqqi təcrübəyə söykənən, özündə rəngarəng forma və üsulları birləşdirən təşkilati-metodik əməliyyatların hazırlanıb həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Belə əməliyyatlara əhalinin kitabxana xidmətinin optimallaşdırılması ilə əlaqədar meydana çıxan problemlərin həlli, idarəetmə orqanlarının qərar və sərəncamlarının icrası, kitabxana işçilərinin peşə səviyyəsinin artırılması, normativ sənədlərin yerinə yetirilməsi, əmək məhsuldarlığının artırılması, bir sözlə, kitabxanaların öz sosial funksiyalarının həyata keçirilməsinə yönəlmiş təşkilati-metodik tədbirlər daxildir. Bunlara yazılı metodik vəsaitlərin (təvsiyələrin, göstərişlərin, əsasnamələrin, təlimatların və s.) tərtib edilməsi, kitabxana işçilərinin yerlərdə təlimatlandırılması, kitabxana işinə dair müşavirə, seminar, konfrans, praktikum, treninqlərin təşkili, qabaqcıl təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi, kitabxana işinə dair məqsədli proqramların, strateji planların hazırlanması və həyata keçirilməsi və s. iş üsullarını misal göstərmək olar (4, s. 99-100).

Ölkəmizin çoxsaylı kitabxanaları içərisində Respublika Elmi Pedaqoji Kitabxanasının xüsusi yeri və rolu vardır. Bu respublika əhəmiyyətli kitabxana ölkəmizdə təhsilə dair ədəbiyyatı toplayıb saxlayır, təhsil işçilərinə, təhsil sistemində fəaliyyət göstərən müəssisələrə, nazirliyin kitabxana şəbəkəsinə məlumat-biblioqrafiya xidmətinə həyata keçirir, ümumtəhsil peşə məktəbləri, orta ixtisas təhsil müəssisələri kitabxanaları üçün elmi-metodik mərkəz funksiyasını yerinə yetirir.

Təhsil Nazirliyinin “Respublika Elmi-Pedaqoji Kitabxanasının təkmilləşdirilməsi haqqında” 2002-ci il 3 may tarixli əmrinə əsasən kitabxanada struktur dəyişikliyi aparılmış, yeni nizamnamə hazırlanmışdır. Nizamnamədə deyilir: “Respublika Elmi Pedaqoji Kitabxanası (REPK) Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində fəaliyyət göstərən təhsil və pedaqoji sahələrdə milli və xarici ədəbiyyat fondlarına malik olan elmi-sahəvi kitabxanadır” (5).

REPK təhsilin, təlim-tərbiyə işinin inkişafına yaxından köməklik etmək üçün ümumtəhsil, peşə məktəbləri və orta ixtisas müəssisələri kitabxanalarının fəaliyyəti haqqında 2002-ci ildən Məlumat (Verilənlər) Bazası yaradılmasına başlamış və bu bazanı müntəzəm olaraq təkmilləşdirmişdir. Kitabxana yaradılmış məlumat bazası əsasında 2003-cü ildə “Təhsil Nazirliyi sistemindəki ümumtəhsil məktəb kitabxanalarının fəaliyyəti” adlı 10 cildən ibarət məlumat kitabı hazırlamışdır. Burada respublikamızın 10 zonası, bu zonaların hətta ən ucqar ərazidə yerləşən hər bir məktəb kitabxanası haqqında informasiya almaq olar.

Qeyd etdiyimiz kimi, kitabxananın fəaliyyətində məktəb kitabxanalarının metodik təminatı mühüm yer tutur. Öz statusuna görə respublika məktəb kitabxanalarının metodik mərkəzi hesab edilən REPK böyük elmi-metodik şöbə yaratmışdır ki, bu şöbədə bilavasitə məktəb kitabxanalarının metodik təminat sistemini təşkil edən metodistlər fəaliyyət göstərirlər. Onlar ümumtəhsil, peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kitabxanaları üçün metodik vəsaitlər, təlimatı metodik məktubların hazırlanmasında, yazılı və şifahi məsləhətlərin verilməsində, həmçinin bu məktəb kitabxanalarının fəaliyyətinə dair statistik məlumatların alınması, təhlil edilməsi və elektron baza yaddaşına köçürülməsi işində məktəb kitabxanalarının işinə kömək məqsədilə ezamiyyələrdə, müşavirə və konfranslarda iştirak edirlər.

Şöbə metodik işi planlaşdırır və onların icrasını təşkil edir. Həmçinin respublikada kitabxana işi üzrə aparılan elmi-tədqiqat işlərində iştirak edir, yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqində məktəb kitabxanaçıları üçün REPK-da kurslar təşkil edir, Təhsil Nazirliyi sistemində fəaliyyət göstərən ümumtəhsil, peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kitabxanaları arasında yeni informasiya texnologiyaları əsasında pedaqogikanın, məktəbşünaslığın və kitabxana işinin maraq doğuran sahələrinə dair məlumat mübadiləsi təşkil edir, onların fəaliyyətini öyrənir, təklif və tövsiyələrini verir, müəyyənləşdirilmiş qaydada onların illik statistik hesabatlarını alır və onları elektron məlumat bazasında yerləşdirir.

2007-ci ildə REPK Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycanda kitabxanaların fəaliyyətini yaxşılaşdırmaq tədbirləri haqqında” 20 aprel 2007-ci il tarixli Sərəncamının III bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Bakı şəhərində, Qazax, Şəmkir, Gəncə, Şəki, Yevlax, Kəlbəcər, Qəbələ rayonlarında məktəb kitabxanaçılarının seminar tədbirlərini təşkil edib keçirmiş və alınmış təkliflər ümumiləşdirilərək bu sərəncamın tələbinə uyğun tədbirlər planının hazırlanması işində nəzərə alınaraq istifadə edilmişdir (6).

Kitabxananın Elmi-metodik və təhlil şöbəsi “Məktəb kitabxanası işinin planlaşdırılması”, “Kiçik yaşlı məktəblilərdə mütaliə mədəniyyətinin formalaşdırılması işinin məzmunu və prinsipləri”, “Kitabxana işinə dair normativ aktlar” (2002), “Məktəb kitabxanalarının manifesti” (2003), “I-IV siniflər üçün

kitabxana-bibliografiya bilikləri proqramı” (2003), “İkirəqəmli cədvəl” (2006), “Kitabxana işçilərinin ideya-siyasi səviyyəsinin yüksəldilməsi və ixtisasının artırılması”, “Məktəblərdə kitabxanaların texniki təşkilinə aid normativlər” (2007), “Məktəblilərə kitabxana xidməti və ədəbiyyatın təbliği”, “Validəynlərə iş”, “Kitabxana şurası”, “Siyasi aktuallığını itirmiş, məzmunca köhnəlmiş nəşr materialların kitabxana və məlumat-informasiya fondlarından çıxarılması haqqında”, “Heydər Əliyev irsinin öyrənilməsi və təbliği sahəsində məktəb kitabxanalarının vəzifələri” (2008), “Universal Onluq Təsnifat Cədvəli”(2008) və s. metodik vəsaitlər tərtib edib bölgələrə göndərmişdir.

Kitabxana işinin müxtəlif sahələrinə həsr edilmiş belə metodik vəsaitlər və tövsiyələr kitabxanaçıların təcrübi işinə, peşə səviyyəsinin yüksəldilməsinə kömək edir.

Respublikamızda gedən geniş təhsil islahatlarında yaxından iştirak edən kitabxana məktəb kitabxanalarının işinin təhsil islahatları ilə əlaqələndirilməsinə, islahatların qarşıda qoyduğu vəzifələrlə əlaqədar məktəb kitabxanalarının işinin məzmununda baş verən yeni keyfiyyət dəyişikliklərinin ümumiləşdirilməsinə və yayılmasına böyük metodik köməklik göstərmişdir (3, s.123).

Etiraf etməliyik ki, bu uğurlarla yanaşı, çatışmayan cəhətlər də az deyil. Ümumiyyətlə, ölkəmizdə kitabxana işinin metodik təminatının vəziyyəti qənaətbəxş deyil. Maliyyə çatışmazlığı və müvafiq cavabdeh şəxslərin bu işə laqeyd yanaşması metodik mərkəz funksiyasını daşıyan kitabxanaların o cümlədən REPK-nın fəaliyyətinin yeni sosial-iqtisadi şəraitə uyğunlaşa bilməsinin qarşısını almışdır. Bu işin gələcəkdə yaxşılaşdırılması üçün REPK dünya kitabxana-informasiya proseslərinin inkişaf qanunauyğunluqlarını nəzərə almaqla respublika kitabxanalarının dünya informasiya məkanına daxil olmasının təşkilati-metodik mexanizmini hazırlamalıdır. Bunun üçün ölkə, regional, şəbəkə, şəbəkələrarası, MKS və eləcə də ayrı-ayrı kitabxanalar səviyyəsində kitabxana-informasiya xidmətinin optimallaşdırılmasına yönəlmiş kompleks və lokal xarakterli strateji və taktiki proqramlar hazırlanmalıdır.

Prezident İlham Əliyevin “Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi barədə verdiyi Sərəncamı ölkəmizdə kitabxanaların inkişafında yeni yol açmaqla Azərbaycan dövlətinin davamlı inkişafının mühüm strateji istiqamətini müəyyən edəcəkdir (1).

Ümid edirik ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 dekabr 2008-ci il tarixli 450 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Məktəb kitabxanalarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə və müasir informasiya texnologiyaları ilə təchizatına dair Tədbirlər Planı”nın icrası üzrə Təhsil Nazirliyinin fəaliyyət planının uğurla yerinə yetirilməsi bu problemləri həll edəcəkdir (2).

ƏDƏBİYYAT

1. "Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı // Respublika. - 7 oktyabr, 2008.
2. Fəaliyyət Planının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri // Azərbaycan müəllimi, 2009.- 18 sentyabr.
3. Xələfov A.A. Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi.-B., 2006.- 312 s.
4. İsmayilov X.İ. Kitabxana menecmentinin əsasları.-B.,2005.-199s.
5. Respublika Elmi-Pedaqoji Kitabxanasının Nizamnaməsi.- 3 may, 2002.
6. REPK-nın 2002-2009-cu illər hesabatları.

X. ЗУЛЬФИЕВА

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ БИБЛИОТЕКИ (2002-2009 гг.)

РЕЗЮМЕ

В статье раскрыта научно-методическая деятельность Республиканской Научно-Педагогической библиотеки на современном мире. Так же указывается методический материал, изданный этой библиотекой в последние годы.

Kh. ZULFIYEVA

SCIENTIFIC AND METHODOICAL ACTIVITY OF THE REPUBLICAN SCIENTIFIC PEDAGOGICAL LIBRARY (2002-2009 YEARS)

SUMMARY

In the article describes contemporary scientific and methodical activity of the Republican Scientific Pedagogical Library. Also shows methodical tools edited by this library at last years.